

ANTALYA S TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA MAHPUS DEVRİM AYIK'A YÖNELİK İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE VE SAĞLIK HAKKI İHLALLERİNE İLİŞKİN RAPOR

Rapor Tarihi : 16 Mart 2026

Hazırlayan :

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ (İHD) ANTALYA ŞUBESİ HAPİSHANE KOMİSYONU

ÖZGÜRLÜK İÇİN HUKUKÇULAR DERNEĞİ (ÖHD) ANTALYA TEMSİLCİLİĞİ HAPİSHANE KOMİSYONU

İlgili Kurumlar :

- 1) Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı
- 2) Adalet Bakanlığı (Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü)
- 3) İçişleri Bakanlığı
- 4) Sağlık Bakanlığı
- 5) Antalya Valiliği
- 6) Antalya İl Sağlık Müdürlüğü
- 7) Antalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
- 8) Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Başhekimliği
- 9) Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Başhekimliği
- 10) Döşemealtı Devlet Hastanesi Başhekimliği
- 11) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK)
- 12) TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

RAPORUN AMACI VE KAPSAMI

Bu rapor, Antalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutulan Tutsak Devrim Ayık'ın 12 Mart 2026 tarihinde hastaneye sevkı sırasında ve sonrasında maruz kaldığını beyan ettiği işkence ve kötü muamele iddialarının, sağlık hakkı ihlallerinin ve bu olayın ardından yaşanan sağlık süreçlerinin tespit edilmesi, belgelenmesi ve kamuoyuna duyurulması amacıyla hazırlanmıştır.

Özgürlüğünden yoksun bırakılan bireylerin yaşamlarının, fiziksel ve ruhsal bütünlüklerinin korunması devletin doğrudan sorumluluğu altındadır. Ceza infaz kurumlarında tutulan mahpusların sağlık hizmetlerine erişimlerinin sağlanması, gerekli tıbbi müdahalelerin geciktirilmeksizin yapılması ve insan onuruna uygun muamele görmelerinin güvence altına alınması hem ulusal hukuk hem de Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmeleri bakımından devletin temel yükümlülükleri arasındadır.

Bu rapor yalnızca belirli bir olayın aktarılmasıyla sınırlı değildir. Aynı zamanda ceza infaz kurumlarında mahpusların sağlık hizmetlerine erişiminde yaşanan yapısal sorunlara ve hastane sevkleri sırasında meydana gelen kötü muamele iddialarına dikkat çekmeyi de amaçlamaktadır. Nitekim, Antalya Hapishanelerinde uzun bir süredir hastane sevklerinin sistematik bir şekilde uzatıldığı yönünde kurumlarımıza yapılan başvuru sayılarında oransal bir artış göze çarpmaktadır. Özgürlüğünden yoksun bırakılmış bireyler tamamen devletin gözetimi altında bulunmaktadır ve bu kişilerin sağlıklarının korunması ile insan onuruna uygun muamele görmeleri konusunda devletin sorumluluğu çok daha ağırdır.

Raporda yer verilen bilgiler, Devrim Ayık ile gerçekleştirilen avukat görüşmelerindeki olay anlatımı, olay sonrası sağlık süreçlerine ilişkin veriler, elde edilen sair bilgi ve belgeler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

YÖNTEM

Rapor hazırlanırken öncelikle Devrim Ayık ile gerçekleştirilen avukat görüşmelerinde aktarılan ayrıntılı olay anlatımı esas alınmıştır. Devrim Ayık hastane sevkleri, muayene süreçleri, olay sırasında yaşandığı belirtilen uygulamalar ve olay sonrasında yaşanan sağlık gelişmeleri kronolojik olarak değerlendirilmiştir.

Elde edilen bilgiler değerlendirilirken ulusal mevzuatın yanı sıra uluslararası insan hakları standartları da dikkate alınmıştır. Özellikle işkence ve kötü muamele iddialarının belgelenmesine ilişkin uluslararası standartları belirleyen İstanbul Protokolü, Mahpusların muamelesine ilişkin asgari standartları ortaya koyan Birleşmiş Milletler Mandela Kuralları, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ve Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşme raporun değerlendirme çerçevesini oluşturmuştur.

Bu çerçevede rapor yalnızca bir olay anlatımının aktarılmasıyla sınırlı tutulmamış, aynı zamanda devletin işkenceyi önleme, sağlık hizmetlerine erişimi sağlama ve hak ihlallerini etkili biçimde soruşturma yönündeki yükümlülükleri bağlamında değerlendirme yapılmıştır.

OLAYIN ARKA PLANI

%76 oranında engellilik durumu bulunan Devrim Ayık'ın uzun süredir çeşitli sağlık sorunları yaşadığı; ayrıca Crohn hastası olduğu ve özellikle kulak burun boğaz alanında cerrahi müdahale gerektiren ciddi bir sağlık problemi bulunduğu bilinmektedir. Devrim Ayık'ın beyanına göre, yaklaşık sekiz ay önce kulak burun boğaz polikliniğine sevk edilmiş, burada yapılan muayene sonucunda ilgili hekim tarafından acil ameliyat olması gerektiği kendisine bildirilmiştir. Bu değerlendirme sonrasında birkaç kez daha test ve tahlil amacıyla hastaneye götürülmüş olmasına rağmen, bugüne kadar ameliyat tarihi belirlenmemiştir.

Devrim Ayık yaklaşık sekiz ay boyunca ameliyat günü verilmesini beklediğini ifade etmektedir. Bu süre zarfında sağlık durumunun düzelmediğini, aksine yaşadığı rahatsızlıkların devam ettiğini belirtmektedir. 12 Mart 2026 tarihinde Devrim Ayık yeniden kulak burun boğaz muayenesi için Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne sevk edilmiştir. Ancak Devrim'in anlatımına göre bu kez daha önce ameliyat gerektiğini belirten hekim yerine farklı bir hekime götürülmüş ve bu hekim tarafından ameliyata gerek olmadığı yönünde bir değerlendirme yapıldığını ifade etmiştir.

Devrim Ayık, bu duruma itiraz ederek daha önce kendisini muayene eden doktorun ameliyat gerektiğini söylediğini ifade etmiş ve bu nedenle kendisini ya o doktora yönlendirmelerini ya da bir üniversite hastanesine sevk edilmesini talep etmiştir. Ancak hekim bu talebe “ ameliyat etmiyorum” şeklinde yanıt vermiş ve herhangi bir yönlendirme yapmamıştır.

Muayene odasından çıkarıldığı sırada Devrim Ayık daha önce kendisini muayene eden doktorun aynı koridorda bulunduğunu fark ettiğini ve refakat eden askerlere kısa süreliğine yeniden içeri girerek ilgili doktordan bir yönlendirme yazısı alabilmek için izin verilmesini istediğini belirtmektedir.

Mahpus, bu esnada zaten hastanede bulunduğunu ve ameliyat gerektiğini söyleyen doktorun aynı hastanede, hemen yan taraftaki odalardan birinde olduğunu ifade ederek sevkini basit bir şekilde derhal sağlanmasını talep ettiğini, aksi halde tekrar cezaevine gönderilmesi durumunda hastaneye sevk süreçlerinin uzun sürmesi nedeniyle yaklaşık 7-8 ay daha beklemek zorunda kalacağını dile getirdiğini beyan etmiştir. Devrim Ayık'ın ifade ettiğine göre bu talebinin nedeni sevk sürecinin aylarca sürmesini önlemek ve sağlık sürecini hızlandırmaktır. Ancak bu talep de kabul edilmemiştir.

Bu sırada doktor tarafından ilaç yazılmak üzereyken, jandarma personelinin koluna girerek kendisini zorla götürmeye çalıştığını, bu işlemi yapan kişinin rütbeli bir asker (komutan) olduğunu “hadi hadi” şeklinde sözler söyleyerek kelepçesinin ortasından bastırarak zorla çektiğini, sürüklemeye başladığını ifade etmiştir.

Devrim Ayık bu şekilde çekilmenin ciddi şekilde canını acıttığını ifade ederek askerden kelepçeyi bırakmasını istediğini, ancak askerin kelepçeden çekmeye devam ettiğini, ciddi sağlık sorunları bulunduğunu ve canının yandığını söylemesine rağmen zorla götürüldüğünü, bu sırada “*bu şekilde davranmayın, canım yanıyor, yoksa slogan atarım*” dediğini beyan etmiştir. Devrim Ayık çabasının sonuç vermediğini ve askerin çekmeye devam etmesi üzerine “İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek” sloganını atmaya başladığını beyan etmektedir.

Devrim Ayık'ın anlatımına göre bu noktadan sonra fiziksel şiddetin boyutu artmış ve kendisi hastanenin dördüncü katından eksi ikinci katına kadar merdivenlerden sürüklenerek götürülmüştür.

Mahpus, (-2) eksi ikinci kata getirilince hastanenin demir parmaklıkların bulunduğu ve kamera bulunmayan bir alanında kelepçesinin ortasından çekilip itilmesi suretiyle yere düşürüldüğünü, düşmesi üzerine jandarma personeli tarafından tekme ve yumruklarla darp edildiğini beyan etmiştir. Bu sırada Bodrum birinci katta bulunan ameliyathanede görevli olduğunu tahmin ettiği kadın bir personelin seslere indiğini ancak komutanın bir şey yok işinize bakın tepkisi üzerine hastane çalışanının gittiğini beyan etmiştir. Mahpus, Bu şekilde vurma-tekmeleme olayının yaklaşık 5-6 dakika sürdüğünü, daha önce karın bölgesinden ameliyat olduğunu söylemesine rağmen özellikle karın ve sırt bölgesine vurulduğunu ifade etmiştir. Olaydan sonra kalkamadığını, bu nedenle kelepçesinin ortasından tutulup zorla kaldırıldığını, bu esnada gözlüğünün düştüğünü, sonrasında kendisine verildiğini belirtmiştir. Darp eylemini gerçekleştiren kişinin ise kendisini götüren ekipteki rütbeli asker olduğunu ifade etmiştir.

Olay sonrasında önce nezarethaneye götürüldüğünü ve diğer mahpuslardan ayrı bir alanda bekletildiğini, Antalya Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu'ndan "Ebedin Abi", Aydın Çelik ile isimlerinin Nurullah ve Nusret olduğunu bildiği mahpusların, vücudundaki darp izleri ve kızarıklıklara bizzat şahit olduklarını beyan etmiştir.

Yaklaşık 15-20 dakika sonra cezaevine götürülmek üzere yola çıkarıldığını, yolda karın ağrısı, baş ağrısı, halsizlik ve genel kötüleşme hali yaşadığını, ancak jandarma personelinin bu durumu dikkate almadığını ifade etmiştir.

Cezaevi mahkum kabul birimine getirildiğinde, burada görevli "Cumali" isimli memurun kendisini bu halde görünce durumu sorduğunu, darp edildiğini söylemesi üzerine memurun "*Bu şekilde kabul edemem, darp iddiası var*" dediğini, jandarma personelinin ise memura "yalan söylüyor" diyerek tepki gösterdiğini beyan etmiştir. Cumali isimli memurun "*Baksanıza adam yerde*" diyerek duruma itiraz ettiğini, cezaevine bu şekilde alınamayacağını söylediğini ve kurum 2. müdürü Fatih Akbulut'u aradığını, ardından baş memurun geldiğini ve yapılan görüşme neticesinde tekrar hastaneye sevk edilmesine karar verildiğini ifade etmiştir.

Bunun üzerine Devrim Ayık Döşemealtı Devlet Hastanesi Acil Servisi'ne götürüldüğünü, Doktorun, jandarma personelinin odadan çıkmasını istemesine rağmen jandarmanın güvenlik gerekçesiyle odadan çıkmadığını, sadece perde çekilerek muayenenin yapıldığını ve bu durumda da 1 askerin doktor hasta mahremiyetini ihlal edecek şekilde orada bulunduğunu, burada yapılan muayene ve diğer işlemlerde kelepçesinin de açılmadığını beyan etmiştir.

Mahpus, doktordan darp raporu talep ettiğini, doktorun başlangıçta rapor düzenleyecek gibi olduğunu ancak jandarma personelinin "*darp yok, mahkumun kendi iddiasıdır*" şeklinde sert bir şekilde çıkışması üzerine doktorun çekindiğini ve darp raporu düzenlemediğini ifade etmiştir. Bununla birlikte doktorun akciğerlerde tespit edilen bulgular nedeniyle röntgen, tomografi ve çeşitli tahliller isteyeceğini ve sistem üzerinden darp bulgularını ve şikayetini not düştüğünü ve bu kayıtlarla birlikte şikâyetçi olabileceğini söylediğini belirtmiştir. Yaklaşık dört ila beş saat boyunca gözlem altında tutulduğunu ve ardından yeniden cezaevine götürüldüğünü beyan etmiştir.

Olaydan sonraki gün olan 13 Mart 2026 tarihinde mahpus Akdeniz Üniversitesi Hastanesi'ne sevk edilerek gastroenteroloji ve göz polikliniklerinde muayene edilmiştir.

14 Mart 2026 tarihinde ise sağlık durumunun kötüleşmesi üzerine cezaevinde ambulans çağrıldığı, ancak personelin "*Sen Crohn hastasıysın, bu normal*", "*Her acile gitmek isteyen hastaneye mi götüreceğiz?*" şeklinde söylemlerde bulunarak ambulansla götürülmeyeceğini isterse jandarmanın ring arabasıyla hastaneye gidebileceğini söyleyerek ambulans hapishaneden ayrılmıştır. Daha sonra idarece kurum arabasıyla tekrar Döşemealtı Devlet Hastanesi acil servisine götürüldüğünü belirtmiştir.

Burada yapılan muayene sonucunda doktorun sevk yazacağını ve dosyasına "ivedi" ibaresi düşeceğini söylediğini ifade etmiştir.

Mahpus, yaşanan son olaya ilişkin olarak cezaevi iç personelinin genel olarak hasta olduğunu bildiğini ve daha duyarlı yaklaştığını, bazı personelin "hasta mahpusa bu yapılır mı" şeklinde tepkiler verdiğini de eklemiştir.

Son olarak, maruz kaldığı işkence ve kötü muameleye ilişkin Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı'na detaylı bir suç duyurusu dilekçesi gönderdiğini beyan etmiştir.

SAĞLIK HAKKI İHLALLERİNE İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

Mahpusların sağlık hakkı aynı zamanda Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi kapsamında güvence altına alınan “ulaşılabilir en yüksek sağlık standardına sahip olma hakkı” ile de doğrudan bağlantılıdır. Bu sözleşme kapsamında devletlerin yalnızca sağlık hizmetlerini sunmakla değil, aynı zamanda hizmetlere fiili erişimi güvence altına almakla yükümlü olduğu kabul edilmektedir. Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişiler bakımından bu yükümlülük daha da ağırlaşmaktadır; zira mahpuslar kendi sağlık hizmetlerini seçme veya bağımsız şekilde sağlık kurumlarına başvurma imkânından yoksundur.

Mahpusların sağlık hizmetlerine erişimi konusunda uluslararası insan hakları standartları, sağlık hizmetlerinin bağımsız, tarafsız ve yalnızca tıbbi gereklilikler doğrultusunda yürütülmesi gerektiğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Mahpuslara Muameleye İlişkin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları) mahpusların toplumdaki bireylerle eşdeğer sağlık hizmetlerine erişme hakkına sahip olduğunu düzenlemektedir. Nelson Mandela Kuralları’nın 24. maddesine göre mahpuslara sunulan sağlık hizmetleri devletin sorumluluğundadır ve bu hizmetler herhangi bir ayırım gözetilmeksizin zamanında, yeterli ve profesyonel standartlarda sağlanmalıdır.

Benzer şekilde Dünya Sağlık Örgütü ve Avrupa Konseyi bünyesinde geliştirilen cezaevi sağlık standartlarına göre özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin sağlık ihtiyaçlarının geciktirilmesi veya tedavinin ertelenmesi insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye yol açabilecek bir durum olarak değerlendirilmektedir. Avrupa Konseyi’nin işkence ve kötü muamele ile mücadele mekanizması olan Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) de raporlarında cezaevi koşullarında sağlık hizmetlerinin geciktirilmesini veya yetersiz sunulmasını ciddi bir hak ihlali olarak nitelendirmektedir.

Bununla birlikte Sağlık hizmetlerinin sunumu sırasında mahpusların bağımsız tıbbi değerlendirme talep etme hakkı da uluslararası standartlar kapsamında korunmaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen İstanbul Protokolü işkence ve kötü muamele iddialarının bulunduğu durumlarda sağlık çalışanlarının bağımsız, tarafsız ve mesleki etik ilkeler doğrultusunda hareket etmelerini zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda sağlık personelinin görevi yalnızca tedavi sunmak değil, aynı zamanda olası kötü muamele bulgularını tespit etmek ve uygun şekilde belgelendirmektir.

Devrim Ayık’ın beyanları ve sevk süreçlerine ilişkin elde edilen bilgiler birlikte değerlendirildiğinde, olayın yalnızca fiziksel şiddet iddialarıyla sınırlı olmadığı, bunun ötesinde mahpusun sağlık hizmetlerine erişiminin sistematik biçimde geciktirildiği, belirsizliğe bırakıldığı ve fiilen engellendiği yönünde ciddi bulgular bulunduğu görülmektedir. Somut olay, sağlık hizmetine erişimin yalnızca gecikmesi değil, aynı zamanda idari ve güvenlik uygulamaları nedeniyle fiilen kullanılamaz hale getirilmesi bakımından da değerlendirilmelidir.

Devrim Ayık’ın aktardığına göre yaklaşık sekiz ay önce gerçekleştirilen kulak burun boğaz muayenesinde kendisine acil ameliyat olması gerektiği bildirilmiş, bu değerlendirme sonrasında çeşitli tetkikler için birkaç kez hastaneye götürülmüş ancak uzun süre ameliyat tarihi verilmemiştir. Devrim Ayık’ın sekiz ay boyunca ameliyat günü beklediğini ifade etmesi, özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin sağlık hizmetlerine zamanında ve etkili şekilde erişimini sağlama yükümlülüğü bakımından ciddi bir gecikmeye işaret etmektedir. Bununla birlikte mahpusun, ameliyat gerekliliğine ilişkin açık bir tıbbi değerlendirme bulunmasına rağmen tedaviye erişimin somut bir takvime bağlanmadığı, sevklerin parçalı şekilde ve sonuçsuz şekilde yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Mahpusun sekiz ay boyunca ameliyat günü beklediğini ifade etmesi, sağlık hizmetine erişimin yalnızca gecikmediğini, aynı zamanda etkili ve sonuç doğurucu bir sağlık hizmeti sunma yükümlülüğünün de yerine getirilmediği yönünde ciddi bir ihlal ihtimalini gündeme getirmektedir.

Bununla birlikte, 12/03/2026 tarihinde gerçekleştirilen son muayenede farklı bir hekimin önceki tıbbi değerlendirmeyi açıklamaksızın ameliyata gerek olmadığını belirtmesine karşılık bu konu da kişiye açıklama yapılmaması ve sevk talebinin dikkate alınmaması sağlık hizmetinin şeffaflık ve hasta bilgilendirilmesi ilkeleri bakımından ciddi bir sorun teşkil etmektedir.

Sonuç olarak Devrim Ayık'ın sağlık hizmetlerine zamanında, kesintisiz ve etkili biçimde erişiminin sağlanmadığı, aksine ameliyat gerekliliğine ilişkin tıbbi değerlendirmenin uzun süre sonuçlandırılmadığı, sevk süreçlerinin belirsizliğe bırakıldığı, çelişkili tıbbi yaklaşımların açıklığa kavuşturulmadığı ve cezaevi koşulları ile idare veya güvenlik kaynaklı uygulamalarının sağlık hizmetine erişimi ciddi biçimde sınırlandırdığı anlaşılmaktadır. Mahpusun kendi imkânlarıyla sağlık hizmetine ulaşma olanağının bulunmadığı, tümüyle devletin gözetim ve denetimi altında bulunduğu koşullarda, sağlık hizmetine erişimin bu şekilde geciktirilmesi ve etkisiz bırakılması devletin özen ve koruma yükümlülüğü ile bağdaşmamaktadır. Özellikle ameliyat gerektirdiği ifade edilen bir sağlık sorununun aylarca sonuçsuz bırakılması, tedavi sürecinin belirsizliğe terk edilmesi ve sağlık hizmetinin yalnızca kâğıt üzerinde mevcut olup fiilen erişilemez hale gelmesi, Devrim Ayık'ın sağlık hakkının ihlal edildiğini ortaya koymaktadır. Bu durum yalnızca sağlık hakkı bakımından değil, mahpusun fiziksel ve ruhsal bütünlüğü üzerindeki etkileri itibarıyla yaşam hakkı ile işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı yönünden de değerlendirilmesi gereken ağır bir hak ihlali niteliği taşımaktadır.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE İDDİALARINA İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

Türkiye'de ceza infaz kurumlarında işkence ve kötü muamele iddiaları uzun yıllardır insan hakları örgütlerinin raporlarına yansımakta; özellikle mahpusların hastane sevkleri, ring araçlarıyla nakilleri, arama uygulamaları ve disiplin süreçleri sırasında gerçekleşen kötü muamele iddiaları sıklıkla gündeme gelmektedir. Bu iddiaların önemli bir kısmının etkili soruşturma yürütülmemesi nedeniyle cezasızlıkla sonuçlanması, benzer ihlallerin tekrar edilmesine zemin hazırlayan yapısal bir soruna işaret etmektedir.

Uluslararası insan hakları mekanizmaları da Türkiye'de cezaevlerinde yaşanan bu ihlallere dikkat çekmektedir. Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT), Türkiye'ye gerçekleştirdiği ziyaretlerin ardından yayımladığı raporlarda özellikle mahpusların sevk süreçlerinde kolluk görevlilerinin güç kullanımına ilişkin ciddi şikâyetlerin bulunduğunu belirtmiş; Birleşmiş Milletler İşkence Özel Raportörlüğü ise işkence ve kötü muamele iddialarının etkili biçimde soruşturulmasının önemini vurgulamıştır.

Ceza infaz kurumları, bireylerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı ve tamamen devletin denetimi altında bulunduğu kapalı alanlar olup, bu durum devletin mahpusların fiziksel ve psikolojik bütünlüklerini koruma yönündeki sorumluluğunu ağırlaştırmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında da vurgulandığı üzere, özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilere yönelik her türlü kötü muamele iddiası titizlikle ve etkili biçimde soruşturulmak zorundadır. Nitekim işkence ve kötü muamele yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun mutlak nitelikteki en temel kurallarından biri olup hiçbir koşulda askıya alınamaz.

Antalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda yaşandığı iddia edilen olay da bu genel bağlam içerisinde değerlendirilmelidir. Mahpusların sağlık hizmetlerine erişiminin engellenmesi, sevk süreçlerinde şiddete maruz bırakılmaları ve işkence iddialarının etkili biçimde soruşturulmaması, ceza infaz sisteminin insan hakları standartları bakımından ciddi sorunlar barındırdığını ortaya koymaktadır.

Somut olay özelinde, Devrim Ayık'ın maruz kaldığını beyan ettiği uygulama ve eylemler hem ulusal hem de uluslararası hukuk bakımından ciddi ihlal iddiaları içermektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi uyarınca hiç kimsenin işkenceye, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye tabi tutulamayacağı açıkça düzenlenmiştir. Bu hüküm yalnızca devlet görevlilerinin

bu tür eylemlerden kaçınmasını değil, aynı zamanda bu yöndeki iddiaların ortaya çıkması halinde etkili ve bağımsız bir soruşturma yürütülmesini de zorunlu kılmaktadır.

Bu çerçevede Türk Ceza Kanunu'nun 94. maddesi uyarınca kamu görevlilerinin insan onuruyla bağdaşmayan davranışlarının işkence suçu kapsamında değerlendirilmesi gerekmekte olup, mahpusun beyanları ve aktarılan olaylarda yer alan iddiaların etkili ve bağımsız bir soruşturma kapsamında incelenmesini zorunlu kılmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşme, devletlere yalnızca işkenceyi yasaklama değil, aynı zamanda işkenceyi önleme, etkili şekilde soruşturma ve sorumluları cezalandırma yükümlülüğü yüklemektedir.

Mahpusların sağlık hakkı bakımından ise Birleşmiş Milletler Mandela Kuralları uyarınca mahpusların toplumdaki bireylerle eşit düzeyde sağlık hizmetlerine erişim hakkına sahip olduğu ve sağlık hizmetlerinin hiçbir şekilde cezalandırma aracı olarak kullanılamayacağı kabul edilmektedir. Sağlık hizmetine erişimin engellenmesi veya geciktirilmesi, insan onuruna aykırı muamele kapsamında değerlendirilebilmektedir. Bunun yanında İstanbul Protokolü uyarınca işkence ve kötü muamele iddialarının belgelenmesi sürecinde tıbbi muayenelerin bağımsız, tarafsız ve güvenli koşullarda yapılması zorunlu olup kolluk görevlilerinin muayene sürecine müdahalesi veya darp bulgularının kayıt altına alınmasını engelleyici tutumları uluslararası standartlara açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

SONUÇ VE TALEPLER

Raporda yer verilen bulgular, Devrim Ayık'ın sağlık hakkı, insan onuruna uygun muamele görme hakkı ve işkence yasağı bakımından ciddi ihlallerle karşı karşıya kalmış olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle olayın tüm yönleriyle aydınlatılması, sorumluların tespit edilmesi ve etkili bir soruşturma yürütülmesi büyük önem taşımaktadır. İnsan Hakları Derneği Antalya Şubesi Hapishane Komisyonu ve Özgürlük İçin Hukukçular Derneği Antalya Temsilciliği Hapishane Komisyonu olarak, aşağıda yer verdiğimiz öneri ve taleplerin gecikmeksizin yerine getirilmesi gerektiğini kamuoyunun ve ilgili kurumların dikkatine sunuyoruz:

1. 12 Mart 2026 tarihinde gerçekleşen hastane sevkı sürecinde görev alan kolluk görevlileri hakkında Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından derhal bağımsız, tarafsız ve etkili bir soruşturma başlatılması gerektiğini vurguluyoruz. İşkence ve kötü muamele iddialarına ilişkin olarak sevk sürecinde görev alan kolluk görevlilerinin kimlikleri derhal tespit edilmeli, soruşturma gecikmeksizin ve maddi gerçeği ortaya çıkarmaya elverişli tüm delilleri kapsayacak şekilde yürütülmelidir.
2. Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne ait güvenlik kamera kayıtları, hastane sevk ve muayene kayıtları, cezaevi giriş kayıtları, olay sonrasındaki sağlık sevklerine ilişkin belgeler, ambulans çağrı kayıtları ile cezaevi sağlık birimi kayıtları, olayın maddi gerçeğinin ortaya çıkarılması bakımından temel delil niteliğindedir. Bu nedenle, söz konusu deliller gecikmeksizin toplanmalı ve olayın tüm yönleriyle ortaya çıkarılabilmesi için etkili soruşturma kapsamında gerekli tüm işlemler derhal yapılmalıdır.
3. Devrim Ayık'ın sağlık durumu bağımsız hekimler tarafından derhal ve kapsamlı şekilde değerlendirilmelidir. Ameliyat gerekliliğine ilişkin çelişkili tıbbi değerlendirmeler ivedilikle açıklığa kavuşturulmalı ve gerekli tedavi süreci gecikmeksizin başlatılmalıdır.
4. İşkence ve kötü muamele iddialarının söz konusu olduğu durumlarda tıbbi muayenelerin İstanbul Protokolü standartlarına uygun şekilde gerçekleştirilmesi amacıyla hastane çalışanlarına yönelik eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yürütülmelidir. Bu çalışmalarda, muayene süreçlerine herhangi bir kolluk müdahalesinin kabul edilemez olduğu, sağlık çalışanlarının mesleki etik ilkeler çerçevesinde bağımsız biçimde hareket etmesi gerektiği özellikle vurgulanmalıdır.

5. Sevk süreçlerinin gecikmesine neden olan uygulamaların etkin biçimde soruşturulması ve mahpusların sağlık hizmetlerine erişiminin uluslararası standartlara uygun şekilde sağlanabilmesi için gerekli idari tedbirlerin alınması zorunludur. Bu kapsamda özellikle Antalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu idaresi bakımından, mahpusların revire çıkma, hastaneye sevk edilme ve sağlık hizmetlerine erişim süreçlerinin süratli, düzenli ve etkili biçimde işletilmesi gerekmektedir. Sağlık hizmetine erişimin idari gecikmeler, sevk ertelemeleri veya uygulamadaki aksaklıklar nedeniyle gecikmesine izin verilmemeli, özellikle acil ve süreklilik arz eden sağlık sorunlarında muayene, sevk ve tedavi süreçleri en kısa sürede sonuçlandırılmalıdır. Gerekli tıbbi müdahalelerin zamanında yerine getirilmesi güvence altına alınmalı, sevk süreçlerinde mahpusların insan onuruna uygun muamele görmesi sağlanmalıdır.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ ANTALYA ŞUBESİ HAPİSHANE KOMİSYONU

ÖZGÜRLÜK İÇİN HUKUKÇULAR DERNEĞİ ANTALYA TEMSİLCİLİĞİ HAPİSHANE KOMİSYONU